

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6-50
za en mesec " " 2-20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 22-40
za pol leta " " 11-20
za četrt leta " " 5-60
za en mesec " " 1-90

za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENECE

Inserati:
Enostop. petlistrsta (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 „
za trikrat 9 „
za več kot trikrat . . . 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 4 strani.

Slovenci in pravosodna uprava.

Govor poslanca »Slovenskega kluba« dr. Hočevarja v seji državnega zbora dne 25. junija 1908.
(Dalje.)

Raznarodovanje Slovencev po graškem višjem deželnem sodišču.

Na čelu oblasti, ki tako postopa z našo pravico do uporabe slovenščine v uradu, koraka graško višje deželno sodišče, njegovo protipostavno postopanje pa molče trpi pravosodno ministrstvo. Graško višje deželno sodišče se poslužuje vseh mogočih sredstev na najbolj zvit način, da ustreže željam in migljem nemškega narodnega sveta, nemško-narodnih in radikalnih strank. V okrožje graškega sodišča pripadajo Štajerska, Koroška in Kranjska z okroglo dva milijona prebivalcev, med njimi nad polovico Slovencev. Graško višje sodišče preprečuje po postavih in odlokih zajamčeno uporabo slovenščine pri sodiščih, jo omejuje in jo pozikva izpodriniti, da raznarodi naše ljudstvo. Osobito ob periferiji naših meja to metodično pospešuje.

Jasno se vidi namen graškega višjega deželnega sodišča v tem, kako obravnavajo osebe zadeve in napredovanje v službi z ozirom na slovenske uradnike vseh kategorij, kakor tudi glede na konsekvenco, zdaj brutalno in brezobzirno Slovencev sovražno postopanje višjega deželnega, kakor tudi posameznih podrejenih mu sodišč.

Vsa teža našo enakopravnost hudo žaljivega delovanja tlači zdaj Koroško, deloma pa tudi Spodnje Štajersko, če se tu posreči namen, pa postane žrtev tudi Kranjska.

Enakopravnost slovenščine pri sodiščih utemeljena.

Pred vsem hočem razpravljati o pravnem vprašanju, na katero se opira enakopravnost slovenščine pri sodiščih, da opravičim naše tožbe in da se razume ves položaj. Pokazati hočem potem, kako se nam zajamčeno pravo dejansko uporablja in kako je trajno kršijo sodišča in justične oblasti.

Jezikovno vprašanje pri avstrijskih sodiščih, torej tudi po kronovinah na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem, kjer stanujejo Slovenci, določa splošno za civilnopravne spore § 13 a sodnega reda s 1. majnika 1781, ki slove (čita):

»Stranki kakor njuni pravni zastopniki« — prosim upoštevati, pravni zastopniki — »se morajo posluževati v svojih govorih v deželi običajnega jezika...«

Navedenega določila ne odpravlja člen I. izvajalne postave zdaj veljavnega civilnega sodnega reda, da je določeno pripominjeno v odsekovem poročilu glede na navedeni član. Še zdaj tvori del norm, ki urejajo pravno pravo. Najvišje sodišče je razsodilo v istem smislu v več slučajih. Jurist ne more dvomiti, da paragraf 13 še pravno velja in da je merodajen za ureditev jezikovnega vprašanja glede na civilno-pravne spore.

Postopanje izven spornih zadev določa razpravljalni patent z dne 8. avgusta 1854, ki določa po § 4. (čita): »Vse prošnje se morajo izdelati v jeziku, ki je običajen pri sodišču...« Navedeno določilo omejuje uporabo v deželi običajnega jezika pri sodišču tako, in ni opravičen vsak v deželi običajen jezik pri vseh sodiščih dotičnega deželnega sodišča, marveč se mora pri vsakem sodišču preiskavati, če se dotični v deželi običajni jezik tudi rabi pri dotičnem sodišču. Navedeni § 4. razpravljalnega patenta govori pa le o pisemnih vlogah strank in se prav za prav ne more uporabljati na ustni promet

in urejuje natančno vzeto le izvensporno postopanje. Zato pa tudi ni dopustno, da se sklicuje pri tolmačenju § 113. splošnega sodnega reda na § 4., ker imata oba navedena paragrafa nalogo, da vrejata drug način sodnega postopanja. Tako kakor določa § 4. razpravljalnega patenta, se izjavlja tudi § 14. vzhodnogališkega reda, ki govori »o v deželi pri sodišču običajnem jeziku«. Vsak nepristranski pravnik ne more dvomiti, da imamo Slovenci pravico tudi na Koroškem, da zahtevamo v vseh sodnih okrožjih, kjer stanujemo, da se obravnava z nami v spornih in izvenspornih zadevah v materinščini. Te pravice nimajo le stranke same, marveč tudi njeni pravni zastopnik (§ 13. splošnega sodnega reda), ne glede na to, če znajo stranke nemško ali ne.

Tako zakonsko stališče je tudi priznaval prejšnji pravosodni minister grof Gleispach, ki je izjavil v zbornici v svojem govoru dne 20. marca 1896: »Pravosodna uprava zastopa stališče, naj pristojni sodnik čuje vsakega avstrijskega državljanca, torej tudi Slovence, v njegovem materinem jeziku in da se mora vsaka vloga, ki jo vloži pri sodišču, tudi rešiti v onem jeziku, v katerem je bila vložena, samoumevno le v toliko, v kolikor se gre za deželne jezike.

Spodnještajerska in koroška sodišča se ne drže postavnega stališča.

Kranjska sodišča se drže tega, kar določa označeno postavno stališče. Spodnještajerska sodišča, in še manj koroška sodišča zadnje čase pa ne postopajo tako.

Graško višje deželno sodišče je iznašlo osobito za Koroško novo obliko, da je postala postavna pravica koroških Slovencev iluzorična. Popolnoma samovlastno in brez vsakega postavnega temelja je postavilo pravno načelo, da ne določa navada pri sodišču le o tem, če se sploh rabi kak jezik, marveč tudi o tem, v kakem obsegu in pod kakimi pogoji je dopusten jezik pri sodišču.

Po tej razsodbi ni torej nič več merodajno, da je n. pr. pri celovškem deželnem sodišču od nekdanj slovenščina navadna, ker stanuje celo po ljudskem štetju v področju navedenega sodišča nad 90.000 Slovencev, marveč se mora v vsakem posameznem slučaju strogo preiskati, če se je in v kakem obsegu se je dejansko uporabljala slovenščina dozaj pri celovškem deželnem sodišču. V vsakem konkretnem slučaju bi se moralo potemtakem razsojati o jezikovnem sporu. Pri vsaki slovenski tožbi bi se moralo preiskavati, če so se že prej sprejele take tožbe ali ne; če bi pričel strankin zastopnik slovensko predavati, bi se moralo tudi preiskavati, če se je že kdaj kaj takega pripetilo, in če se zahteva slovensko rešitev, bi se moralo tudi poizvedavati, če so bili že izdane slične slovenske rešitve ali ne. Sodniki samovoljno in prosti odločitvi se popolnoma prepuščeno, da konstatira, če in v kakem obsegu je bila dozaj običajna slovenščina pri sodišču. Proti nasprotnemu mnenju prvega sodnika pa ni pravega pravnega pripomočka, ker zahteva predstojno sodišče poročilo o dosežanju jezikovni navadi od prvega sodnika, ki seveda naravno tako poroča, da krije razsodbo prvega sodnika.

Lahko se dokaže, da se poročajo v takih poročilih neresnice, in sicer je to pokazala pritožba »Slovenske odvetniške zveze« na predsedstvo celovškega deželnega sodišča dne 12. marca 1907. Sicer je na to pritožbo reagiralo celovško deželno sodišče, a jako kratko. Nadalje se mora tudi upoštevati, da je kratkotalo nemo goče, da bi se pritožili proti jezikovnim razsodbam naših sodišč višje kakor pri graškem deželnem sodišču. Pritožbe proti razsodbam okrajnih sodišč se namreč vložijo na celovško deželno sodišče, proti odlokom celovškega deželnega sodišča pa na graško višje deželno sodišče. Obe so-

dišči pa razsodita enako, da slovenščina ni dopustna, da tako vedno in dosledno onemogočita možnost, da bi razsojalo o sporu najvišje sodišče.

Koroška sodišča imajo pod okriljem graškega višjega deželnega sodišča popolnoma svobodne roke, da zatirajo in ponemčujejo koroške Slovence, kar tudi obširno in zelo neumno izrabljajo.

Jezikovni odloki.

Poleg postav, na katere sem se sklicaval, se pa moramo tudi ozirati na odloke pravosodnega ministrstva, na takozvane jezikovne odloke.

Pred vsem pridejo v poštev odlok pravosodnega ministrstva s 15. marca 1862 in 20. oktobra 1866, odlok s 5. septembra 1867, odlok s 24. aprila 1882, osobito pa še odlok pravosodnega ministrstva z 29. oktobra 1850, št. 14.553, na celovško deželno sodišče, ki določeno naglašja, da ni načeloma v slovenskih delih Koroške zgolj nemščina, marveč tudi slovenščina sodni jezik. Nadalje odloki pravosodnega ministrstva z 8. aprila 1883, št. 4224, graškemu višjemu deželnemu sodišču, s 25. junija 1883, št. 9250, višjemu graškemu državnemu pravdnishvu, z 21. jul. 1887, št. 12.118, predsedniku graškega višjega deželnega sodišča, s 13. junija 1887, št. 190, s 1. junija 1888, št. 6556, osobito pa odlok z 20. marca 1889, št. 5340, ki spominja, da navedeni jezikovni odloki s 15. marca 1862, s 5. septembra 1867 in z 18. aprila 1882 niso veljavni zgolj za Kranjsko in Štajersko, marveč tudi za slovenske dele na Koroškem.

Posebne važnosti je pa odlok iz leta 1882 zaradi svoje klasične utemeljitve. Expressis verbis se priznava enakopravnost slovenščine pri naših sodiščih in njegova sposobnost za uradno rabo.

O pravni veljavi teh jezikovnih odlokov dozaj ni nihče dvomil. Nemci sami so izjavili po svojih voditeljih — dr. Luggin je to takrat storil — na svojem strankarskem shodu leta 1896, kar jim je tako dobro dokazal član našega kluba Šuklje: »odlok ministra Pražaka je še pravoveljavnen, in če se kak porodnež danes ali čez leta sklicuje nanj, se mora izvesti.«

Sicer bi pa imeli le Slovenci korist, ako bi dvomili o pravokreposti navedenih odlokov, ne pa Nemci, ker odloki v našo škodo omejujejo splošno postavna določila § 13. splošnega sodnega reda in § 4. razpravljalnega patenta in končno člen XIX. državne temeljne postave iz leta 1867 o splošnih državljanjskih pravicah.

Da pa popolno izčrpan vire o jezikovnem pravu, se moram sklicavati, da sem popoln, tudi na naš kazenski red, ki določa po § 163. glede na jezikovno uporabo (čita):

»Če kaka priča ne zna sodnega jezika, se sme zaslišati brez tolmača le, če stanjenega jezika dovolj sposobna tako preiskovalni sodnik kakor tudi zapisnikar, po potrebi se mora priložiti aktom poverjena prestava zapisnika v sodnem jeziku. Razven navedenega slučaja se pa mora zaslišavati s pomočjo zapriseženega tolmača in se mora vzeti na zapisnik zaslišanje tako v jeziku, v katerem je bila priča zaslišana, kakor tudi prestava. Tolmač vodi lahke ob enem tudi zapisnik.« Pozneje dobim priliko, da pokažem, da navedena določila nimajo postavne veljave na Koroškem in na Štajerskem in kjer se nahajamo glede na jezikovne pravice na celi črti v ex-lex stanju!

Naglašal sem že, da imajo po razglasu pravosodnega ministrstva z 20. marca 1889, št. 5340, odloki iz 1862, 1867 in 1882 enakomerno veljavo na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in po slovenskih koroških delih. Z ozirom na navedene jezikovne odloke bi se moralo jezikovno pravno stanje razviti po onih kronovinah, kjer stanujejo Slovenci, v blagor pravosodja do popolne enakopravnosti.

Nemški šovinizem ne dopusti enakopravnosti.

A nemški šovinizem ne dopusti, da bi prišlo do tega. Gospodje! Kak stvarjen, primeren in pameten razlog pa obstoja, da slovenskemu državljanu, ki nastopi pred pristojnim mu sodiščem bodisi kot stranka, bodisi kot zastopnik ali priča, odklanjajo po postavah in odlokih zajamčeno mu pravico za vlaganje in sprejem slovenskih vlog, slovenska predavanja in razprave, zapisovanje njegovih izpovedb, predavanj itd. in slovenskih rešitev?

Vzemimo kot zgled priprosto sodno razpravo, da si predložimo nesmiselno stališče »justamenta« nemških sodišč. Sodnik ima dolžnost, da išče nepristransko resnico, da označi dejanski položaj in glede na to razsodi. Naš novi civilni proces temelji na modernih načelih neposrednega in ustnega postopanja. Da, bistvo, jedro novega postopanja obstaja predvsem v neposrednosti, kar je mnogokrat pravosodni minister jasno naglašal, neposrednost je, rekel bi, najdražja, ker šele omogoči in zagotovi, da se najde resnica in označi dejanski položaj. Zdaj pa povejte, gospodje, je li sodnikovo delovanje popolnoma neuporabno, ki izključuje vsako morebitno nepravico, če n. pr. ni ali je le nezadostno sposoben jezika razpravnih strank, ki imajo opraviti v razpravi, in če je popolnoma sposoben jezika, pa se iz kakršnegakoli razloga vedno spiše zapisnik in izda razsodba v drugem jeziku, kakor v katerem so izpovedale stranke, zastopnike, priče in tako dalje.

Izpoved in pa njeno zapisovanje sta po svojem čutu tako po vsebini kakor po obliki v takem neposrednem, bistveno neolčljivem stiku, da se ne more reči, da se prestavi v drug jezik neposredno. Se-li mnogokrat po prestavi ne izgubi bistvenega, kar je potrebno za presojo slučaja (Tako je!) v dejansko škodo strank, a tudi v moralno škodo pravosodja samega, ki naj bi bilo zvišeno nad vse dvome in pomote? Se-li ne gre mnogokrat za natančno besedilo, ki se mora dati v prestavi točno, kar je osobito v kazenskih zadevah lahko usodno? In kaj potem, če naj o takih izpovedbah razsojajo še višje oblasti? Netočne prestave končno lahko povzročijo škodo tudi nasprotni stranki, ki je slučajno morebiti nemška. Dozaj sem se peča zgolj s pravnega stališča o jezikovnem vprašanju. (Dalje.)

Državni zbor.

Dunaj, 1. julija.

Dnevni red.

Državni proračun je rešen. Vlada pa želi, da zbornica še pred počitnicami reši jako obširen dnevni red. Včeraj in danes so se posvetovali zastopniki raznih klubov, katerim je ministrski predsednik baron Beck predložil svoj simpozijon, ki je tako-le sestavljen:

1. Zvišanje novincev za deželno brambor v zvezi s podporami družinam rezervistov za časa orožnih vaj;
2. melioracijski zakon, ki zviša kredit poljedelskega ministrstva za razna kulturna dela na 8 milijonov;
3. poddržavljenje češke severne železnice;
4. zakon, s katerim bi se zvišale plače nižjih državnih uslužbencev;
5. zakon, s katerim bi se zvišal državni davek od žganja, ob enem pa znižal lišni davek;
6. zakon, ki bi določal odškodnine vsled nesreče po avtomobilih;
7. verifikacije volitev;
8. volitev delegatov.

Vlada je torej sestavila jako bogat dnevni red, poleg državnih potrebščin postavila tudi ljudske. Pri vsakem kozarcu pelina tudi nekaj medicine.

Razni poslanci pa se še vedno ustavljajo zvišanju žganjarine. Poljske poslance je finančni minister dr. Korytovski sicer pridobil za svojo predlogo, ne pa nemških radikalcev in socialnih demokratov. Pa tudi drugi klubi se niso še odločili. Stvar pa je pomisleka vredna. Pri današnjem razgovoru je obljubil finančni minister, da bo zvišati državni prispevek deželam iz večjih dohodkov. Vse dežele pa komaj čakajo, da dobe novih dohodkov za najnujnejše izdatke. Finančni minister pa je postavil poslancem nož na vrat, češ, da more državnim uslužbencem že letos le tedaj zvišati plače, ako mu parlament dovoli zvišanje žganjarine. Do, ut des. To si naj zapomnijo posebno tisti, katerim je država molzna krava, pa ji odrekajo davke.

Nujni predlogi.

Preden pa pride na vrsto označeni dnevni red, mora zbornica rešiti še nebroj nujnih predlogov. Tudi v novi zbornici se ponavlja stara razvada s takimi nujnimi predlogi, ki so samo potrata časa in agitacijsko sredstvo. Vlada n. pr. sama predloži načrt zakona, s katerim se izboljšajo plače nižjim državnim uslužbencem. Navzlic temu pa je vložen nujni predlog.

Včeraj je zbornica odklonila prvi nujni predlog poslanca Breiterja, ki je bil naperjen proti postopanju vojaških oblastev. To vprašanje je bilo na vrsti nedavno v proračunski razpravi. Toda poslanec Breiter si je izvolil še posebno klobaso.

Vsenemški poslanec Malik se je hotel proslaviti z nujnim predlogom glede na dijaške nemire v Gradcu in Inomostu. Mož pa se je pošteno osmešil s svojim včerajšnjim in današnjim govorom. V zbornici že dolgo ni bilo toliko smeha. Kedar hoče poslanec Malik biti najresnejši, tedaj spravi vse v smeh. In tega je sam najbolj vesel. Zbornica je seveda odklonila tudi Malikov predlog, ker nemirov na univerzah so menda siti tudi že razsodnejši dijaki.

Kako potrebna pa je izprememba poslovnika, je pokazala ravno ta razprava. Kdor kaj pozabi med govorom ali zamudi besedo, oglasi se za stvarni popravek. Ti popravki so navadno dolgi govori s krikom in vpitjem. Tako tudi danes. Popravljali so Stransky, Hofmann, Weidenhofer, Waldner, Kemetter, Morsey in Abram. Bilo je kakor v turški šoli.

Sedaj sta v razpravi nujna predloga poslanca Breiterja in Romančuka zaradi postopanja orožnikov proti rusinskim kmetom. Govorila sta predlagatelja, minister za deželno brambo, Tomaševski in Olesnickij. Jutri govorita še glavna govornika o tem predlogu.

Potem pa je še najmanj 14 nujnih predlogov. Danes so združene nemške stranke, ki imajo tri svoje ministre v kabinetu, izročile predsedniku kar štiri nujne predloge, ki zahtevajo novo zgradbo za nemško tehniko v Pragi, uravnavo uradnega jezika pri poštnih uradih, imenovanje nemških sodnikov in personalno komisijo za poštne uradnike. Ta nemška nestrpnost pa presega že vse meje. O vseh teh vprašanjih so na dolgo in široko že govorili v proračunski razpravi, v odseku in v zbornici. Vlada je tudi že pojasnila vse te zadeve. Ne, bobova slama mora še na mlatišče.

Pri današnjem razgovoru so razni zastopniki strank, posebno pa dr. Lueger, ostro grajali to otročarijo. Predlagatelj dr. Chiari, dr. Funke, dr. Sylvester in Pacher pa so se muzali z raznimi izgovori. Ako pridejo vsi ti nujni predlogi v razpravo, potem zbornica do konca julija ne reši dnevnega reda.

AVSTRO - OGRSKA.

Kompromis med Hrvati in Madžari.

Ogrski in hrvaški listi se pečajo s kompromisom med Hrvati in Madžari. Od Wekerlovega hrvaškega potovanja si »Pesti Hirlap« po nekem dopisu s Hrvaškega mnogo obeta.

Po graških kravalih.

Graški namestnik Clary in rektor Hildebrand sta poročala Marchetu o zadnjih graških izgrelih. Poročala sta, da je mogoče vzdržati red, če se izvrše nekateri pogoji. Marchet zastopa stališče, naj rektor s senatom uredi zadevo. Razpravljali so tudi o splošni prepovedi nošenja barv v Gradcu. Hoffmann-Wellenhof je interveniral, naj bi se uštel graškim vseučilišnikom semester. Posamezni krščansko-socialni listi razmotrivajo vprašanje, če Beckova vlada še zasluži, da jo podpirajo kršč. socialci. Tudi »Reichspošta« naglašala, da kršč. soc. stranka zaradi Becka ne dopusti, da izgubi stik s svojimi volivci. Svobodomiselna »Wiener Allg. Zeit.« pravi, da prostaška želja po škandalih kulerstva študentov omadežuje kulerstvo. Nastop takozvanega svobodomiselnega dijaštva vpije naravnost, naj se nastopi z represalijami. Stičejo za klerikalni čepicami, a oblasti lahko prično posegati po

njihovih čepicah in lahko prepovejo splošno nošenje barv. Nepravilno pa ne postopajo zgolj dijaki, tudi Hildebrand je z nepremišljeno izjavo nepravilno postopal. Imenoval je katoliško dijaštvo ptuje telo, kar je zelo smešno, ker je sam inozemec. Katoliški dijaki niso ptuje telo marveč so enakopravni akademični državljani. V imenu svobodomiselnosti protestiramo energično proti sedanjemu prostaškemu hujskanju po vseučiliščih. Postopanje graškega dijaštva je bolj sorodno nazadnjaštvu kakor svobodomiselnosti.

Protiaustrijska propaganda v okupacijskem ozemlju.

»Budapesti Hirlap« poroča o veliki nezadovoljnosti z avstrijsko upravo v Bosni in Hercegovini. Srbski in črnogorski listi živahno agitirajo. Boje se krvavih nemirov. Po stanovanjih veletržcev se vrše tajni shodi, na katerih se razpravlja o politiki. Vse kaže, da se pripravljajo resne stvari. Resni krogi priznavajo, da obstoja res protiaustrijska propaganda, a da je naperjeno poročilo proti Avstriji, ker bi si Madžari radi prisvojili Bosno.

Vdova grofa Potočkega prosi za morilca.

Predno je odpotovala v Pariz grofica Potočki, vdova umorjenega gališkega namestnika, je pustila varuhu svojih otrok, grofu Tarnovskemu, prošnjo na cesarja, v kateri prosi, naj se pomilosti morilec.

SPRAVA MED HRVATI IN MAŽARI?

V Zagreb pride začetkom avgusta podpredsednik ogrske ustavne stranke, Franc Nagy, da začne pogajanja z merodajnimi politikami. Spor med Hrvatsko in Ogrsko zaradi službenega jezika na državnih železnica hočejo na ta način poravnati, da čimprej ustanove železniško ministrstvo, katerega bo vodil grof Batthyányi, ki se bo glede na uradni jezik na Hrvaškem postavil na drugačno stališče kot Kossuth.

NUNCIJ NE BO ODPOKLICAN Z DUNAJA.

Z Dunaja poročajo, da Pij X. nikakor ne misli odpoklicati dunajskega nuncija Granito di Belmonte, posebno zdaj ne, ko ga je prestolonaslednik Franc Ferdinand demonstrativno obiskal, da s tem pokaže, da ne soglaša z Aehrenthalom, ki nuncija ni povabil k slavnostnemu izprevodu. Pij X. in Merry de Val bi ravnala zelo neprevidno, ako bi Aehrenthalu in liberalcem na ljubo nuncija odpoklicala, kajti s tem bi odobrila gonjo Wahrmondovcev. Pij X. bo raje preložil konzistorij in nuncija šele pozneje imenoval za kardinala, samo da ga pusti še na Dunaju, kjer bode v oči krščene in nekrščene jude.

PROCES EULENBURG.

Knez Eulenburg taji, da bi se bil kdaj nenaturno pregrešil. Priče Riedel, Ernst in Dandl ga zavračajo. Med pripovedovanjem Dandlovim je knez padel v nezavest. — Izvedelo se je, da je knez Eulenburg svojčas pri cesarju Viljemu grdo očrnil tudi poljskega grofa Koscielskega, ki je bil ljubljene Viljema II. Od takrat Viljem sovražil poljsko plemstvo in je začel s protipoljsko politiko. Zatiranje Poljakov ima torej na vesti Eulenburg.

VOJSKA?

V Evropi močno diši po smodniku. Cesar Viljem je, kakor znano, v Döberitzu v nagovoru na huzarje grozil Angliji in Francoski, in danes je dognano, da so to vest namenoma nemški oficijelni krogi sami razširili po vsem časopisju. Komentar Bülowove »Nordd. Allg. Zeitung« je položaj še bolj zapletel, ker tudi, čeprav prikrit, grozi. Zdaj pa pišejo listi komentare o govoru Viljema v Brunsbüttlu pri Hamburgu. Viljem je zopet povdarjal, da se ne boji Angležev in Francozov. V Döberitzu je govoril kot general vojakom, v Brunsbüttlu kot cesar nemškemu ljudstvu. — Od inozemskih listov je brunsbüttelski govor zdaj komentiral le nemški »Petersburger Herold«.

SRBSKA KRIZA.

Vlada se je začela pogajati z opozicijo. Sodijo, da dovoli opozicija rešitev trgovinske pogodbe, če pripusti vladna stranka jeseni nove volitve.

RUSKO KRIŽARICO POTOPILI REVOLUCIONARJI

Pogreša se že osem dni ruska križarica »Nikoljev«, ki je odplula na Finsko. Sodijo, da so ladjo potopili revolucionarji. Na ladji je bilo 32 mož.

PROTI FRANCOZOM V COCHINKINI.

Nekaj kochinkinskih podčastnikov domačinov je pred nekaj dnevi napovedalo v zvezi z roparskimi tolpmi napad na francoske vojake. Priporočali so tudi tatvine in pa, naj kradejo orožje. Grožnje niso ostale le besede. V hanojski vojašnici je obolelo 200 francoskih vojakov, ki so bili zastrupljeni. Zaprli so osebe, o katerih sumijo, da so zastrupile francoske vojake.

ANARHIJA V PERZIJ.

Tebris je obkolil s svojimi vojniki dne 1. t. m. Rahim kan. Tebriško prebivalstvo gradi po ulicah barikade. Poroča se berlinskemu »Lokalanzeigerju«, da so privlekli vojniki v šahovo taborišče štiri mohamedanske dervise z ranjenimi glavami in z zlomljenimi udi. Pred jetniki so malone zabodli narodnega pridigarja Malika, na to so mu sekali z nožmi meso od telesa in vrgli njegove ostanke psom.

Dnevne novice.

+ K imenovanju finančnega ravnatelja za Kranjsko je »Slovenski Narod« po svoji sicer stari, pa ne častitljivi navadi zopet nagromadil nekaj laži, katere pa le pričajo, da tavajo gospodje od liberalne stranke po gosti temi glede tega imenovanja. Imenovanje Klimentovo, katerega »vseslovanski« »Narod« proglašajo za tujca (!), pripisujejo liberalci Slovenski ljudski Stranki in ji očitajo, da je naredila z ministrskim predsednikom »umazano kravjo kupčijo«. Novi finančni ravnatelj za Kranjsko, dvorni svetnik Kliment, je — tako upije »Narod« — prononsiran klerikalec! Gorje, kaj bo zdaj! »Narod« že slika strašne svari, ki se bodo godile. Mi smo se pristrčno zabavali, ko smo to čitali. Če ima Slovenska ljudska Stranka res moč, da nastavlja finančnega ravnatelja, tedaj ji je na tem le čestitati, glede novega finančnega ravnatelja pa, o katerem vemo le to, da je svoj čas služboval med Slovenci kot izvrsten uradnik in je še v svoji službi v Brnu čital vedno slovenske liste, da ne izgubi iz vidika slovenskih razmer, si bo vsakdo naredil sodbo tedaj, ko bo videl njegovo delovanje. Samo eno stvar iz »Narodove« jeremijade moramo popraviti. »Narod« je pisal, da ni res, kar smo mi sporočili, da pride namreč dvorni svetnik Dobida iz Ljubljane v finančno ministrstvo, in čemur smo pristavili, da je s tem pridelenjem visokega uradnika slovenske narodnosti ministrstvu ojačen slovenski element v velevažnem centralnem uradu. S tem, da »Narod« to taji, le kaže, da o vsej stvari, kakor ponavadi, ni prav nič informiran. »Narod« samo to taji vedno, kar »Slovenec« piše; take so vse »Narodove« informacije. Mi pa, ki ne pišemo tako resnih stvari nikoli brez najnatančnejših in najzanesljivejših informacij, smo v položaju, da lahko tudi svojo vest popolnoma vzdržujemo. V kratkem bo uradno objavljeno imenovanje dvornega svetnika Dobida v finančno ministrstvo.

+ Zmaga S. L. S. Iz Mirne se nam poroča: Pri ponovljeni občinski volitvi za I. razred, dne 1. julija, je S. L. S. zmagala z 12 proti 6 glasovom. Že potrjene volitve v II. in III. razredu so istotako ugodno izpadle.

+ Naši shodi. Dr. Lampe je priredil v nedeljo in ponedeljek tri shode: V Žužemberku, Ajdovcu in v Hinjah, pri čemer se je govorilo zlasti o potrebnih cestah v žužemberškem okraju. Neednost je le zaradi zveze med Hinjami in med Žužemberkom. Eni hočejo, da se zveže cesta od Strug na Zvirče čez Hinje s Smuko, drugi pa hočejo cesto od Zvirčega čez Ratje in Lopato na Žužemberk. Odločiti se bo treba hitro, kajti cesta mora biti, naj bo potem ena ali druga! Gospod poslanec Mandel je bil te dni zadržan, obiskal bo pozneje te kraje.

+ »Slovenski Narod« in vrhniška slavnost. Vrhniška slavnost peče »Narod«. Ni čuda — v Ljubljani se je priredba »Narodovcev« sijajno blamirala, na Vrhnikih pa je slavnost naše organizacije veličastno prekosila vse ljubljanske liberalne priredbe zadnjih let. »Narod« je kot glasilo »slovenske inteligence« vedno zelo fin in zato piše, da so na slavnosti bile »stare babe v veliki večini.« Tako piše »Slovenski Narod«, glasilo Tavčarjevo in njegove že precej priletne gospe! Udeležnike »Naroda« z »barabami«, ker so nekateri odločno se pritožili proti postopanju železniških uslužbencev pri odhodu vlaka. Množica izletnikov je prišla na kolodvor par minut po za odhod določeni uri, med potjo je posebnemu vlaku dajala znamenja, naj počaka, da, prišla je že na kolodvor, prvi izmed te množice so že hoteli vstopiti v vozeve, a porinilo se jih je proč; na njihovo opombo, da je še mnogo ljudi tu ter da bodo takoj pri vlaku, je poslušajoči železniški uslužbenec zaklical: »A was, fahren wir nur weiter«, in vlak je odpeljal. Taka neuljudnost je ljudi seve zelo razburila, ker povoda taki neuljudnosti ni treba daleč iskati! Na progi južne železnice je posebni vlak za cesarski jubilejni izprevod ob takratnem ogromnem prometu na Dunaju z odhodom počakal 20 minut, na vrhniški samotni progi pa se ni hotelo počakati toliko, da bi že na kolodvor došli ljudje vstopili v vlak. To je tako skandalozno postopanje, da bi se res ne bilo čuditi, ako bi se kaj hudega zgodilo.

Hudega pa se mi nič zgodilo, vse kar »Narod« piše, da se je na postajenačelnika pljuvalo, da je moralo posredovati orožništvo itd., je navadna »Narodova« laž. Orožniki so bili že pred odhodom vlaka na kolodvoru in sploh niso imeli najmanjšega povoda za kako posredovanje. Ali te laži »Narodove« kažejo, da so nekateri morda izgrede res hoteli provocirati. Če bi se od strani železniških faktorjev ne razburjalo in ne šikaniralo ljudi, bi pa sploh nobenega povoda ne bilo za kako pritožbo. Postajenačelnik je bil celo tako ljubeznjiv, da tričetrt ure ni hotel predložiti pritožne knjige. To je za sedaj naš odgovor na »Narodove« laži, ki so dosegle to, da je neki gospod iz Ljubljane, ki je videl ves prizor, izjavil se, da je sedaj kot »Narodov« naročnik prepričan o »Narodovih« lažeh in da bo zato »Slovenski Narod« vrnil. O inteligenci udeležnikov pri vrhniški slavnosti se pa ne bomo prepirali ne z »Narodom«, pa tudi ne s kako tako vrhniško kapaciteto, ki je pri »abšelerjih« avanzirala do korporala, iz III. razreda realke pa domov ušla. Tako »inteligenten« med udeležniki pač ni bil nihče kot n. pr. tisti ljubljanski liberalci, ki so se v ljubljanskem »Narodnem domu« v klavir podelali. Taka inteligenca naj ne meče okolu z »barabami«, ker, da je barabstvo v liberalni stranki na vrhu, to pričajo laži liberalnega časnikarskega barabstva o lepi vrhniški slavnosti.

+ Glasilo ruskega ministrskega predsednika Stolypina piše o potovanju poslanca Iv. Hribarja v Peterburg, da Hribar reprezentira le neznamen del slovenskega naroda. Prišel je v Peterburg na lasten riziko, ne da bi bil od koga pooblaščen, kakor tudi niso bili od nikogar pooblaščeni oni, ki so jih v Peterburg povabili.

+ O ustanovitvi krščanskega izobraževalnega društva v Škedenju pri Trstu je »Narod« napisal uvodni članek. Dasi bi pri »Narodu« že zdavna lahko vedeli, da jih tisti, v katerega se v tem članku neumno zaganja, popolnoma ignorira, vendar maježjo po nepotrebnem drag papir. Gospodje, nikar ne skrbite, kaj govorijo naši somišljeniki po shodih in nikar tudi tako očitno ne kažejo, kako strašno vas boli in peče, da inferiorni liberalizem tudi na Primorskem propada. Rajši si korajžjo delajte po vzorcu dr. Tavčarja, ki še zdaj upa, da bo »klerikalcem« kar tri mandate nadenkrat vzel. V Škedenju pa bomo, hvala Bogu, brez kisloukumarske »Narodove« modrosti izhajali. Naši ljudje je ne rabijo, ker so prepametni, škedenjski liberalni oštirji in šomaštri pa že davnej sami vedo, kar jim »Narod« o klerikalizmu pripoveduje. Gospodična Gregorič bi o »boju za Škedenj« lepši članek napisala, kot so ga skovali v »Narodovem« uredništvu, dasi jih ona navadno cel teden piše in se hudo poti zraven. Torej, malo več soli, potem boste že vredni večjega odgovora.

+ Vojaško častnosodno postopanje so nekoliko izpremenili, to se pravi, le nekatera določila. Drugače ostanejo tako srednjevoško zastarela kot so dozdaž bila. Častniški častni sod sestoji iz samih laikov, juristov seveda nobenih zraven, prič se pod zaprisego ne more zaslišati itd. Kar se tiče sporov med častniki in civilisti, se mora častnik tudi po novih določilih dvobojevati, ako ga kdo »razžali«. Torej je častnik tudi po novih določilih izročen na milost vsakteri barabi, ako se ji poljubi ga nahluliti. Modernih nazorov naša vojaška uprava ne bo tako hitro, kakor se vidi.

+ Konkurzni razpis. Po okrožnici se razpisujejo sledeče župnije: Črnuče v ljubljanski, Dobovec v litijski, Rova v kamniški in Loški potok v ribniški dekaniji. — Prošnje za župnijo Dobovec je nasloviti na stolni kapitelj ljubljanski, za Črnuče na župnika v Mengšu, za Rova na lastništvo graščine na Kolovcu, za Loški potok na lastništvo graščine v Ribnici. — Kot zadnji rok za vlaganje prošenj je določen 25. julij 1908.

+ Letošnje vojaške vaje III. aramadenega zbora. Batalijske vaje pioniirjev, pehote in lovcev se prične 15. julija. Divizijske vaje 6. huzarskega polka trajajo do pričetka žetvenih dopustov. Divizijske vaje imata 5. dragonski in 16. huzarski polk šele v drugi polovici julija. Navedeni trije polki imajo glede na premeščenje in pa z ozirom na velike vaje na zahodnem Ogrskem med žetvenimi dopusti tritedenski počitek. Topniški polk št. 9 odkoraka 6., št. 6 pa 10. t. m. v Krško, kjer imata strelne vaje od 18., oziroma 21. julija nadalje. 2. bataljon 27. pešpolka bo od 9. do 26. julija v Begunjah, 1. in 4. bataljon s polkovnim štabom pa v Rakeku.

+ Demonstracija dunajskih trgovskih uslužbencev. Kakih 2000 dunajskih trgovskih uslužbencev je imelo dne 1. t. m. pri »Wimbergerju« shod, po katerem so priredili izprevoz z lampijoni in zastavami z napisi: »Živio zaprtje trgovin ob 7. uri

Velika serijska prodaja! 60% nižje cene pri vseh poletnih predmetih, kakor tudi: batist za dame, platnina, kostumi iz svetlega blaga, pique in platnena krila, dalje bluže s čipkami in iz batista, lister za gospode in dečke ter perilno blago za obleke kakor tudi blago za lahne poletne obleke.

„Angleško skladišče oblek“

O. BERNATOVIČ

1326 24

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

**„Znižana cena
„Leposlovni knjižnici“.**

„Leposlovna knjižnica“ izhajala bo v prihodnje bolj poredkoma in ne bomo izdali letos nobenega zvezka več, da ne preobložimo naročnikov s pre-pogostim dopošiljevanjem. — Ker nam je pa mnogo na tem, da se zviša s prihodnjimi zvezki število naročnikov in dosežemo na ta način prav nizke cene prihodnjim zvezkom, smo se odločili, obrniti splošno pozornost občinstva na „Leposlovno knjižnico“ s tem, da znižamo za kratek čas ceno dosedaj izdanih zvezkov. Cena teh zvezkov je bila sicer tudi dosedaj že **skrajno nizka**, treba je upoštevati samo to, kar nudi „Leposlovna knjižnica“: število strani, lepa oblika itd.

Kdor se torej hoče poslužiti te prilike in prejeti **spodaj označene zvezke po skrajno nizkih cenah**, naj se oglasi še pred koncem tekočega meseca; daljšega obroka za naročilo nam ni mogoče staviti, ker bodo nekateri zvezki kmalo pošli. Kdor kaj naroči in hoče postati tudi za prihodnje 3 zvezke naročnik „Leposlovne knjižnice“, naj to pri naročilu posebej označi; sicer pa s tem še ne bo obvezan sprejeti vse zvezke, ki bodo izšli. 1603 1

Po znižani ceni se dobi:

Mož Simone. Roman iz francoščine Champol-Levstik. 304 strani, samo K 1'40.

Krasna, silno zanimiva povest; takoj pri prvi strani nas obvlada radovedna napetost in nam ostane dokler nismo povest prečitali in odložili. — Lepa Simona je prisiljena omožiti se z možem ostudnega obraza; ona se pa zaveda dolžnosti zakonske ljubezni, katera se vsled močve plemenitosti razvije počasi iz strašne čutne apatije, tudi čustveno, v gorko simpatijo.

Razporoka. Roman iz francoščine Bourget-Kalan. 300 strani, mesto K 2'—, samo K 1'20.

Krasen prevod se lepo prilaga finesi Bourgetovega sloga.

Dalje sledeči svetovno znani, globoko zamišljeni spisi, katere so slov. časopisi že obširno ocenili: **Ponižani in razžaljeni.** Roman v štirih delih in z epilogom. Iz rusčine Dostojevski-Levstik. XXII + 501 stran; mesto K 3'—, samo K 1'80.

Stepni kralj Lear. Povest. Iz rusčine Turgenjev-Fran J. in **Hiša ob Volgi.** Iz rusčine Stepanjak-Jurca. 188 strani; samo K —'80.

Kobzar. Izbrane pesmi z zgodovinskim pregledom Ukrajine in s pesnikovim življenjepism. Iz rusčine Sevcenko-Abram. III + 288 strani; mesto K 2'40, samo K 1'—.

Hajdamaki. Poem z zgodovinskim uvodom o Hajdamaščini (Kobzar II. del) Sevcenko-Abram. 152 strani; mesto K 1'50, samo K —'90.

Straža. Povest. Iz poljščine Prus-Virant. VII + 327 strani; mesto K 2'40, samo K 1'40.

Kdor želi vezane zvezke, naj to na naročilnici označi, vezava se posebej računa in velja za vsak zvezek elegantno celoplatno vez. K —'90.

Vsi zvezki naenkrat naročeni se zaračunajo še ceneje in sicer K 8'— broširano. Povdarjamo pa, da veljajo te cene samo do konca tekočega meseca in ima ta ugodnost samo namen vzbuditi v širših krogih splošno zanimanje za „Leposlovno knjižnico“.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

ŽITNE CENE.

Budimpešta 2. julija.

Pšenica za oktober	10'63
Rž za okt.	8'65
Koruzna za julij	6'97
Oves za okt.	8'23
Koruzna za maj 1. 1909	6'85

Efektiv: zdržno.

Mestna učiteljica sprejme za prihodnje šolsko leto 1613 1

dve deklici

na hrano in stanovanje. Glasovir na razpolago. — Zglasila pod šifro „R. 100“ upravnistvu „Slovenca“.

Hlapca

za vsako delo sprejme zaloga piva „Reininghaus“. 1604 3—2

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, dol. žel. postaja Straža-Toplice.

Akrato-vreiee 38° C. Voda za pijačo in kopanje. Izredno uspešno proti trganju, revmi, išias, nevralgiji, kožnim in ženskim boleznim. Velike kopeli, separata kopališča in močvirna kopališča. Bogato urejene sobe za tuje, igralne in družabne sobe. Zdravo podnebje. Gozdov bogata okolica. Dobro in cene restavracije. Sezona od 1. maja do 1. oktobra. Prospekte in pojasnila daje brezplačno.

977 12—7 **Zdraviliška uprava.**

Pozor, kmetice in dekleta!

V moji lekarniški praksi, katero izvršujem že čez 25 let, posrečilo se mi je, iznajti najboljšo sredstvo za rast las, to je

Kapilor št. II.

Isti deluje, da postanejo lasje gosti, dolgi in odstranjuje prhljaj (luskine) na glavi. — Cena (franko na vsako pošto) je: 1 lončič 3 K 60 v, 2 lončka

5 K. Treba, da si vsaka obitelj naroči. — Prosim, da se naroči samo od mene pod naslovom: **P. Juršič**, lekarnar, Pakrac št. 56, Slavonija. Denar se pošlje naprej ali s poštanim povzetjem. 814 20—13

Kopalna banja in železen štedilnik

se ceno prodaja Gruberjevo nabrežje št. 6, I. nadstropje.

Trgovina

v vso opravilo, blizu tovarne se po ceni odda v najem. — Več se poizve pri lastniku

Ivanu Mencinger na Javorniku št. 93,

Gorenjsko. 1575 3 Sprejme se mlado, pošteno

deklet

kot začetnica za prodajo kruha. Več se izve pri **Antonu Smerke**, pekovskem mojstru, Ljubljana, Rimska cesta št. 5. 1615 3—1

Restavracija

3 zalogo piva v večjem mestu 3stre, se odda v najem. Podjetniki morajo razpolagati 3 večjo vsoto denarja. Ponudbe pod „Podjetje“, pošte restante, Ljubljana.

1573 3—3

Zahtevajte zastoj

Na franko moj veliki, bogato ilustrovani glavni cenik z nad 3000 slikami vseh vrst mikelnstib, srebrnih in zlatih ur, kakor tudi vseh vrst solidnih zlatin in srebrnih, godbenega orodja, jeklenega in ostanjega blaga po izvirnih tovarniških cenah.

Nikel remon. ura „K“ 5'—
Ivic. izvir. „Roskopf“ pat. ura „K“ 5'—
registr. „Adler Roskopf“, nikel. remon. s sidra „K“ 5'—
Goldin rem. ura „Luna“, kujeje s dvojnimi plaščem „K“ 5'—
srebr. rem. ura „Olort“ „K“ 5'—
„K“ dvojni plašč „K“ 5'—
„K“ oklep. veržica z ritulico na perle in krah. 15 gr. teža „K“ 5'—
nauka. Tein. ura št. 1142 „Luna“ kolejem „K“ 5'—
ura s kuharico K 5'50, budilka K 2'90, kuhinjska ura K 3'—
šeravakdoka ura K 2'80.

Za vsako ura Heine pisemno jamstvo!
Nihel. ritika! Zamena dovoljena, ali denar nazaj!
Prva tovarna za ure Hanna Konrad,
n. im. ba. dvorni sotožnik v Mostu (Brux) 654.
Češko. 2516 1—4

Zakonito zajamčeno.

„Hygienicus“

Zakonito zajamčeno.

senzacionalna iznajdba, s katerim postanejo tkanine zopet kakor nove. Neobhodno potreben za **namizno, posteljno, toaletno perilo**, mehke **srajce, bluže, nevestine oprave**, za bela kakor tudi barvena **platnena ali volnena oblačila, zagrinjala, čipke, tančice** itd.

»Hygienicus« napravi tkanino trpežno in izvanredno mehko, slično baržunu; volneno blago dobi sličnost holandskega platna.

Vedno enacega učinka za vse vrste tkanin, iz platna, bombaža, volne ali svile.

Učinkuje razkrajajoče!

Dobi se v vseh specerijskih in kolonijalnih trgovinah in drogerijah. 1522 20—4

L. Chiozza & Co.

Červinjan (Primorsko).

Varstvena znamka.

Ponudimo vsako poljubno množino:

zidarske strojne opeke, zarezane strešnike (sistem Marzola) (za privezanje ali pribitje na late, torej popolnoma varne proti nevihti.

Portland-cement najboljše vrste, peči, štedilniki in drugi stavb. material.

F. P. VIDIC & Komp., Ljubljana.

Delniška družba „ZDRUŽENIH PIVOVAREN“ Žalec in Laško

priporoča svoje **izborna pivo**. — Specialiteta: **„Salvator“** (črno pivo a la monakovsko).

Zaloga Spodnja Siška (telefon št. 187).

Pošiljke na dam sprejema restavracija „Narodnega Doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Podružnica v Spijetu.

Delniške glavnice 11 K 2.000.000. 11

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice št. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnica v Celovcu.

1 Rezervni fond 11 K 200.000. 11